

صای: ۶

کانون اول ۱۹۲۷

یل: ۱

فلسفه و اجتماعیات

مجموعه سی

مؤسسی

آگاه سری

آیده برنشر اولونور

مدیری

محمد ثروت

استقلال و قیاطاش لیسهری فلسفه
و اجتماعیات و تجارت مکتبی اقتصاد معلمی

استقلال لیسهری مدیری استانبول ارکک
و استقلال لیسهری ادبیات معلمی

مربی قسم:

« تورك تاريخى » نه باشلانمىچ . . . . . محى الدين
عمومى فزيكده اصول (يوواسدن) . . . . . م . الهامى
ديوان ادبياتى . . . . . آگاه سري
قيمتلر و شأيتلر (بوغله دن) . . . . . نزهت ثروت
استحصا . . . . . م . ثروت

تحليل و تقدير قسمى:

اجتماعى تربيه فنى (پاول ناتورپ) . . . . . ر . غ
مه تا فيزيق و اخلاق مجموعه سى . . . . . ***
روحيات مجموعه سى . . . . . ع . ص
مخابرات : شاذيه پرين خانم افندى به (جواب) . . . . . اوردهانه سهر الدين
تورك فلسفه جمعيتى . . . . . مجموعه مديريتى
تورك فلسفه جمعيتى : مذاكرات و تبليغات خلاصه لرى . . . . . نائب عمومى بك
مجموعه اداره سنه كوندرلين مجموعه و كتابلر . . . . .
برنجى جلدك فهرستى . . . . .

اداره خانه : استانبول - شيرزاده باشى - استقوال لیسهرى دامنه داره مخصوصه
استانبول - مطبعه آمدی

صای: ۶

کانون اول ۱۹۲۷

یل: ۱

فلسفه و اجتماعیات

مجموعه سی

مؤسسی

آله سری

آیده برنشر اولونور

مدیری

محمد ثروت

استقلال و قباطاش لیسهری فلسفه
و اجتماعیات و تجارت مکتبی اقتصادمعلی

استقلال لیسهری مدیری استانبول ارکاک
و استقلال لیسهری ادبیات معلی

تاریخ درساری :

« تورك تاريخى » نه باسار نفيج

— ايدلنجي درس —

افنديلر ، ايلك درسمزده تورك تاريخنى تدريس خصوصنده كى مشكلاته و تاريخ
معلملرينك وظيفه لرينه دقتكزى جلب ايتمكه چاليشم شدم . بو درسمزله ده اصل
موضوعه كيريوروز .

تورك تاريخنى تدقيق و تدريس خصوصنده كى مشكلاتك ، اك فضله ، هنوز
مكتبلرده قولايجه تدريس ايديله بيله جك درجه ده حاضر لائمش مدون بر تورك
تاريخنك موجود اوله مسندن ايلرى كلكده اولاجغنى ، ايلك درسمزله ده بر درجه يه
قدر آكلامش بولونيورسكز . فى الحقيقه ، موجود ، يكي واسكى بر خيلى مؤلفانه
رغماً ، حالاً تورك تاريخنك تدوين ايدلش اولديغنى ادعا ايتمه مزه امكان يوقدر .
حتى ، تدوين ايدلك شوبله دورسون ، مهرانكى بر تدوين اساسى تشكيل
ابده بيله جك درجه ده صريح ، واضح و قطعى بر تورك تاريخنى قادروسى دخی وجوده
كثيريله مشدر . اسكى عثمانلى وقعه نويسلرينك يالكز عثمانلى سرايى رؤيت مركزى

اوله رقى آلان وتاريخى كوزىنى بو سرايدن پك آز اوزاقلره دوغرو كوزدين تاريخ تلقينلرينك غنهلىر حاللا ، تورك تاريخى اوزرنده حاكم بر رول ايفا ايدييور . حاللا ، تاريخچيلر بىزك قوللاندىقلى تاريخى معلومات مالزمه سى ، بو غنه بى وقعه نويس مؤلفاتندن آلمش مالزمه لردن وبو مالزمه ايله انشا ايديلان تاريخ فكلرلى ده ينه او وقعه نويس تاريخلارندن چيقان فكلرلدر . ايشته ، بونك ايچوندر كه تورك تاريخنه هنوز وجوده كله مش نظريه باقايه مجبوريت حاصل اولويور .

بو فكلرى سزه ابي آكلاته بيلمك الزمدر . شيمدى ويره جكم ايضاحاته ابي دقت ايدرو و هنوز آكلاتاماكز ملحوظ اولان نقطه لر حقتده بندن ايضاحات ايلترسه كز سزه تورك تاريخنك اساسلى بر نقطه سنى آكلاتمش اولاييله جكمى ظن ايدييورم .

افنديلر ، تاريخده اوچ عنصر واردر . زمان ، جغرافى محيط ، بشرى كته . . . يعنى ، هر هانكى بر تاريخ بناسى وجوده كله بيلمك ايچون اوبنانك انشاسنده قوللانيلاجق مالزمه نك اساس اعتباريله بو اوچ عنصردن برينه منسوب بولونماسى ايجاب ايتدىكى كى ، باشقه بر نقطه نظرلر ، بر ملتكه تاريخنك تدويني ديمك اول مامرده بو اوچ عنصرك صريح ، واضح وقطعى صورتده تبيت وتعييني ديمكدر . ششو حالده تورك تاريخى دنيلدىكى زمان ، اول امرده ، بو تاريخك ساحه سنى ديكر هر هانكى بر تاريخ ساحه سندن آيرمايه ياراياجق اولان ششو اوچ اساسى سوآله جواب ويرمك ضرورتى حاصل اولور . بو سوآللر شونلردر :

۱ — . تورك تاريخى هانكى زماندن باشلار ، هانكى زمانده نهايت بولور ؟

[ياخود ، موضوعمزه اولدينى كى ، دوام ايدرو ؟]

۲ — تورك تاريخنك جغرافى محيطى نره سيدر ؟

۳ — هانكى كته يه تورك نامى ويره جكز ؟

ايشته ، تورك تاريخنك حادثه لرىنى تدقيق و تصنيف ايدرك بونلرى بر تاريخ فلسفه سى ايچنده تسلسل ايتيرمك صورتيله علمى بر تاريخ حكايه سى وجوده كتيره بيلمه مز ايچون ، هر شيدن اول ، بو اوچ سوآلى تحليل ايدرك بونلره اولاي آيرى آيرى صوكرده هب بردن واضع وقطعى اولدينى قدر مجمل وشامل برر حواب ويرمك مجبوريتنده يز .

اولا ، زمان عنصرى اله آلام :

بر کره بیلیرسکزر که، هر هانکی بر تاریخک، بر تاریخ دوری، برده قبل تاریخ دوری
 واردر . بو کونکی معلوماتمزه کوره بشرک ارض اوزرنده کی حیاتنک تاریخی دیمک،
 بو حیاته عائد حادثه لری بزه واضحاً و مثبت بر شکلده معلوم اولمایه باشلادیغی زماندن
 بری تسلسل ایدن حکایه سی دیمکدر . بو حادثه لری واضحاً و مثبت اوله رزق
 طانیذیمز، بونلری تاریخی بر تسلسل ایچنده بر برینه باغلامایه موفق اولدیغمز دور
 تاریخ دوریدر . بشر تاریخنده، بو دوری اسکی مصر لیلرک نیل نهری کنارلرنده
 کوجه لکدن چیقارک معلوم اولان جغرافی محیط اوزرنده توطنه باشلامه لرندن اعتباراً
 طانیورز . بوندن اولکی دور، یعنی، بشرک حیاتنک حادثه لری بزه واضح
 و متسلسل صورتده معلوم اولمادیغی زمانلره عائد تاریخ دوری ده بشرک قبل تاریخ حیاتیله
 مشغولدر . قبل تاریخ دوری حقیقده بوسبوتون معلوماتسز دکلز . بالعکس آرکه-
 اولوژی، ژه اولوژی، آنتروپولوژی کبی علملرک کندی ساحه لرنده یابدق لری
 تحریرلر و تدقیقلر سایه سنده قبل تاریخ بشر حیاته دائره بر چوق معلوماتک
 صاحبی ز؛ آنجق بو معلوماتک بر قسمی غیرواضح، غیر مثبت و بر قسمی ده
 بر برلینک آراسنده، زمان و علاقه رابطه سنندن محرومدر . بونک ایچون
 بو دوری، تاریخک تدقیق ساحه سنندن خارجه طوتویورز . نه زمان یکی یکی
 کشفیات، یکی یکی معلومات هر هانکی بر قبل تاریخ دورینی تماماً تنویر ایدر
 و اوزمانلره عائد وقعه و حادثه لری هر هانکی بر تسلسل ترتیبی ایله بر برینه باغلارسه
 اوزمان بودور قبل تاریخه عائد اولمقدن چیقارک تاریخ ساحه سنه انتقال ایدر .
 بو صورتله، علملرک یورولمق بیلمه یین غیر تریله هر کون ده زیاده آرتان تدقیق
 و تحریرلری سایه سنده تاریخ دورلینک زمان حدودلری هر کون بر آزدها بویویه جک
 و تاریخ دورلری قبل تاریخ دورلره دوغرو اوزانه رق قبل تاریخ دورلینک زمان
 حدودلرینی دارالتاجقدر . مثلاً اسکی مصر تاریخی یاقین زمانلره قدر بزه معلوم
 دکلدی؛ فقط، بالخاصه هیروغلیف لریک اوقونماسی چاره سی بولوندقن صوکره،
 مصرک تاریخی بزه معلوم اولمش و مصر تاریخی ایله بر لکده کنیش بر قبل تاریخ
 دوری دخی قبل المیلاد زمانک قارائلق و مجهولات ایله دولو ساحه سنندن قوبارک،
 تاریخ ساحه سنی کنیشلتمک اوزره، تاریخ دورینه انتقال ایله مشدر .
 بوتون بشریت ایچون اولدینی کبی قوملرک و ملت لره بویله بر تاریخ دورلری
 و قبل تاریخ دورلری واردر . مثلاً، تاریخده هر هانکی بر قوم و یا ملت اسمی

کوروپورز . بواسم بر زمان اول موجود اولدیغی کبی بواسمه طائش اولان بر قوم ویا ملتک حیاتی ده بزجه تاریخاً معلوم اولدیغی بردوردن اول تاریخاً هنوز مجهول قالان بر زمان ظرفنده موجوددر . بناء علیه اوقوم ویا ملتک حیاته غائد اولان معلوماً عز اعتباریله اوقوم ویا ملته مخصوص بر تاریخ دوری ، برده قبل التاریخ دوری اولق ضروریدر .

بو حاله کوره عجبا تورک تاریخک قبل التاریخ دوری ایله تاریخ دورینی ناصل آیره جغز؟ بوسؤاله جواب ویرمک شدتله لازمدر . فقط ، چوق قاریشیق اولسنی پک طبیعی اوله رق تسلیم ایده بیله جکمز بو قدر مهم بر مسئله ده بردن بره قرار ویرمک جائز دکلددر . علم مسئله لرنده نه قدر تأنی ایله حرکت ایتسه کینه حقی اولورز . تورک تاریخک تملی آتارکن علمی بر قطعیله حرکت ایتک الزم وبالخاصه غیر علمی ، عندی وشخصی بر قناعتدن احتراز ایله مک ده فرض اولدیغنه کوره تورک تاریخی تورک قبل التاریخندن آیرمازدن اول تدقیق ایده جکمز دیگر مسئله لرده وارددر . عکسی تقدیرده شیمندی به قدر دوشولدیکی کبی یکیدن بر طاقم خطالره دوشمک ایشدن بیله دکلددر .

افندیلر ، دوغری بی کورمک دوغری بی آ کلامق ایچون هرشیدن اول برکرده یا کله باقی ، یا ککش ویا ککشلی آ کلامق علمده خطایتمک ایچون اک ای اصولدر . بناء علیه تورک تاریخک تاریخ و قبل التاریخ دورلینی بر بردن آیرمق خصوصنده دوشولش اولدیغی سویله دیکمز خطالره قیسه جه برکوز آتمق ای اولور . ایشته سزه بر مثال : یاقین زمانلره ، ربع عصر اوله کلهجه به قدر «تورک تاریخی» سوزی میدانده یوقدی . هنوز بزم اجتماعی و ملی محیطمزه «تورک تاریخی» دیه بر تاریخ دوشونمک دوری کله مشدی . اوزمانلرده تورک تاریخی ایله عثمانلی تاریخی بر برینک مرادفی اولارق آ کلاشیلیر ونامق کلاک حرارتله مدافعه ایتدیکی عثمانلیق فکری ترجیح ایدیلرک «عثمانلی تاریخی» تعیری قوللانیلردی . عثمانلی تاریخی قانی خان قبیله سنک سکود جوارنده یرلشمسی دورندن باشلار ، اوندن اولکی دور عثمانلی [ویاتورک] قبل التاریخه ترک ایدیلردی . اودورلرده مملکتتمزه ، بزم آرا مزده تورک تاریخی ، اساس اعتباریله بو قدر قیسه بر زمان عنصرینه استناد ایده ردی . حالبوکه بالاخره ، بز تورکلر تورک کیمزی درین ودها وشعورلی بر صورتده ادراکه موفق اولدیغمزدن اعتباراً قانی خان قبیله سنک سکود جوارینه

یرلشمسی ایله باشلایان بر تاریخک ، تورک تاریخنک معلومات احتیاجلرینی تطمینه کفایت ایده میه جکنی آ کلادق وبونی کنیشتمکه لزوم کوردک . آنجق هنوز یزده تورک تاریخنک زمان عصری قطعی و علمی بر صورتده تأسس ایتمه مش بولوندیغی ایچون بودفعه ده بر افراطدن دیکرینه دوشدک : تورک تاریخی چینیلرک اسکی بر زماندن ، چین تاریخنک یاقیتندن باشلاندق . کندی کندیمنزه دیدک که : « تورک تاریخی چینیلرک (هیونف - نو) دیدکلری « قون - قویون - هون » لرک زمانلرندن باشلار . « حقیقته تورک تاریخی بلکه بورادن باشلاردی ، بلکه ده اولدن یاخود ده جوق صوکرادن باشلاردی . بز ، یالکیز ، حکم ویرمکده عجله ایتمشدک . آلدانمادیغمز نقطه شو ایدی :

برقایی خانلی پارچه سنک سکود جوارنده یرلشمسی ، عثمان اوغللری سلطنتی تاریخنک زمان عصری ایچون اساسلی بر قمل اولغله برابر ، عثمانلی اوغللری دیمک تورک ماتی ویا تورک قومی دیمک اولمادیغی جهتله ، تورک تاریخنک زمان عصرینی تثبیت وتأسیسه کفایت ایده مزدی . آلداندیغمز نقطه ایسه شو اولمق لازم کلیوردی :

تورک تاریخنک زمان عصرینی تثبیت ایده رکن ، بر طاقم ملیتپرورانه حسیانه قابیلارق ، قابل اولدیغی قدر زمانده کری به کیتمک صورتیه تورک اسمنک موجود اولدیغی دورلره قدر اوزانوب (هیونف - نولر) ه قدر دایانمق ... فی الحقیقه ، بوصورتله طبیعی بر تاریخ حدودنده توقف ایتمه رکه قبل تاریخ حدودینه تجاوز ایتمدیکمزی فرق ایتمیوردق . بو ، اوپله بر خطا ایدیکه بونکله بز تاریخ حدودندن چیقارق انسانه حدودینه کیریوردق . زیرا ، بیلیرسکنز که ، تاریخ حدودی علمک ، یعنی دوغرولغی علماً قوتتول ایتمک قابل اولان معلوماتک حدودیدر ؛ قبل تاریخ ایسه انسانه حدودیدر وبوحدود ایچنده تاریخی روایتلرله تاریخی افسانه لردن باشقه علماً قطعیشمش معلوم یا هییچ یوقدره ، یاخودده پک آز واردر . بو معلومات ده اکثراً ، موضوعمزه اولدیغی کبی ، بر برلرینه کرک زمان وکرک حادثه علاقه سیله باغلانامیه رق غیر متسلسل بر منظره عرض ایده ر .

کورویورسکنز که ، افندیلر ، تورک تاریخنک تاریخ دورینی تعیین ، یعنی تاریخنمک زمان عصرینک تملی تثبیت ایده رکن برنجیسنک ماهیتی سزجه شیمیدن واضح صورتده آ کلاشلمش ، ایکنجیسنک ده ماهیتی بر آ ز ده ایضاحه محتاج

اولان ایکی بویوک خطابه دوشمش اولویورز. تورک تاریخنک مبدئی، نه برقای خانلی پارچه سنک سکوده یرلشمسی، نه ده - بونک سبیلرینی برآز صوکره دهاانی آکلا بهرق قناعت کتیره جکسکیز - (هیونخ-نولر) کچینیلرله مجادله به باشلامسی زمانلریدر.

شیعیدی، بکا دبه بیلیرسکیز: « - احوالده تورک تاریخنی هانکی زماندن اعتباراً باشلار؟ »

بنده سزهدیرمکه: « علم مسئله لرنده قطعی قراریکیزی ویرمک ایچون عجله ایتیه ییکیز واعظمی برتانی ایله اول اسرده قرار ویرمک ایچون لازم کلن بوتون عنصرلری تدقیق وبونلری تحلیل ایدیکنز. »

بو تحلیلده دوام ایتک اوزره تورک تاریخنک صحنه سنی تشکیل ایدن جغرافی محیطده برآز دولاشالم:

اسکی وقعه نویسلر طرفندن قورولمش اولان عثمانلی تاریخی بناسنی بیقمقدمه دخی قوتلی فعالیت کوسترمه یه یکی زمان تاریخچیلریمز بزه تورک تاریخنک صحنه سی اولق اوزره چوق کنیش بر ارض پارچه سی کوسترییورلر. شرقدن غربه، شمالدن جنوبه دوغرو اون بیکلرجه کیلومتره امتداد ایدن بو کنیش ارض پارچه سی تورکلرک وطنلری وتورک تاریخنک صحنه سیدر. بو جغرافی ساحه چیندن باشلار، بوتون مرکزی وغربی آسیا ایله جنوبی آسیا یه حاکم اولور. حتی بونکله ده اکتفاییتیه رک آوروپا قطعه سنک بویوک پارچه لری اوزرنده یا حالاً حاکمدر، یا خودده ماضیده حاکم اولمشدر. بو ارض پارچه سی تورکلرک وطنیمیدر؟ بمضلرینه باقارسه کز، تورکلرک مملکتلری، تورک وطنی بو قدر کنیشدر. تورکلر بو کنیش جغرافی ساحه ده دوغمشلر، اوراده بویومشلر، بو ساحه اونلرک مملکتلریدر. تاریخی میلتهپورانه «حسیات» ایله مطالعه ایدن مورخلریمزه کوره حدودی پکده معین اولیان بوتورک وطننک اسمی «توران» در. برشعرنده:

روسیه ییقلوب ویران اولاجق،

تورکیا بویوبوب «توران» اولاجق.

دیهن ضیا کوک آلپ مرحوم بو فکرک مثل وناشریدر. فقط بو، برحسی تاریخ کوروشیدر: بو کون علمی بر کوروشله، حقیقت حالده، ملی و سیاسی بر وارلق تشکیل ایده بیلن، یا خود ایده بیله جک اولان بر «توران» وارمیدر.

و وارسه نرسیدر؟ بو سوآله جواب ویرمک مشکل در. چونکه تورک لارک وطنلری اولق اوزره ذکر ایدیلن بو کنیش ساحه اوزرنده حالا کنیدیلرینه «تورک» نامی ویرمه ی، یعنی کندی کنیدیلرینی تورک اولارق طانیایان بر طاقم کتله لر یاشبور و بونلر آراسنده قوتلی و مشترک رابطه لر موجود بولونیور. بوندن دولاییدرکه بو کنیش جغرافیا ساحه سی اوزرنده جریان ایدن تاریخ حادثه لرینی بربرینه صیم صیقی باغلی بر تاریخ «کل» نك «جزؤلری» اوله رق طانیقی و اونلری اوصورتله مطالعه ایتک ممکن کورونمز.

بوسوزلرمله سزه شونی آ کلامق ایسته یورمکه تورک تاریخنک زمان حدودی ناصل وضوح و قطعیتله تعین و تثبیت ایدیلشمس ایسه جغرافیا حدودی ده اویله بر وقوفسزلق ایچنده بولونیور. تورک ملتک تاریخنه صحنه اولان جغرافیا ساحه سنک حدودلرینی تثبیت ایتکده ده، زمان حدودینی تعینده کوستریلن افراط و تقریطه دوشمکدن قورتولونماش بولونیور. دونکی مورخلره، وقعه نویسره باقیلیرسه عثمانلی ایمپراطورلغک حدودی تورک وطنک حدودی اولق لازم کلیوردی. حالبوکه ایمپراطورلغک سیار بر حاکمیت حدودی ایچنده بر قاچ مهم ملتک ملی وطن حدودلری واردی. بو کونکی «تورکچی» مؤرخلرک ملی تورک حدودلری آراسنده ده هیچ بر سیاسی رابطه بولونمادیفی حالده بو حدودلر، بو کونکی شکللریله، تحقیق و تثبیته چوق محتاج بر طاقم کتله لرله مسکون بولونان ساحه لر ی احتوا ایدیور. هر حالده تاریخنمک بو عقده سنک ده حل لازمدر. بو مسئله حل ایدیلدکجه «تورک تاریخی» نك جغرافی صحنه سی تثبیت ایدیلش اولیه جقدر. افندیلر، تورک تاریخنک حل لازم کلن اوچنچی بر عقده سی ده تاریخی یایان بشری کتله نك هانکی کتله اولدیغنی تعین مسئله سیدر. بو اوچنچی تاریخ عنصرینک تورک تاریخنده واضح بر صورتده تعینی بالخاصه مهمدر. فی الحقیقه، دوغرو بر تورک تاریخی تدوین ایده یلمه مز ایچون «تورک» نامی ایله توصیف ایدیلشی ایجاب ایدن بشری کتله نك بوتون وصفلرینی واضحاً تعین و تثبیت ایده یلمه مز لازمدر. بوسایه ده «زمان» و «جغرافیا» عنصرلری ده بر درجه یه قادارده قولایقله وضوح کسب ایده یله جکدر.

بورایه کنگجه، بوتون ایش شوسوآله جواب ویرمکه انحصار ایدر. کیمه تورک دیه جکمز؟ «تورک لک» بر ملتیدر. ملت ده انسان کتله لر ی آراسنده مشترک و غایت

صىقى وېر چوق رابطة لردن مزك بىر «جامعه» تشكىل ايدەر . بو رابطة لرله وجوده كلن جامعه ايجنده بىكلرجه ، يوز بىكلرجه ، مليونلرجه انساندن مركب بركتله نك بىر شخصيت ايمش كې مطالعه ايديله بيلير . بناء عليه ، تورك ملتك تاريخى تدوين ايتك ايجين ايشته بومليتك حدودىنى تعيين وتثيت ايتكه باشلامق طبيعى اولور . شو حالده كيمه تورك ديه جكمزى دوشونه مز لازمدر .

اوت ، كيمه تورك ديه جكمز ، تورك كيمدر؟ بوسواله قىلى صورتده جواب ويره بيلمك ايجون ذهنمى خيلى يورما مز لازم كليور . بن دهرزدن رجا ايدىيورم ، بركتده بو مهم مسئله ايجون ذهنمى يورمايه چالاشام . مسئله مهمدر ؛ زيرا ، بوسايله ده مى وارلغمى آكلامش ، مى شعوريمى اكتساب ايتش اولاجىزه ، زيرا تورك نامى كيمه ويرمك لازم كله جكمى حقيقه تعيين وتقرير ايتمه مى اولان بىر تورك منورى علمى وعصرى معناسيله تورك دكلدر . بولك ايجون ذهنمى نه قدر يورسه ق يردر .

افنديلر ، توركلك ، بولغارلق ، ايتاليانلق ، آلمانلق ، خلاسه هر هانكى برمليت ، بردويغودن ، بىر فكردن ، بىر آكلايىشدن ، علمى اصطلاحى ايله بىر «شعور» دن باشقه برشى دكلدر . حقيقه تورك اولق ايجون يالكىز برشى مطلقا كافيدر . «بن توركم !» ديمك ... هر كيمكه كنديسىنى «تورك» حس ايدىدروبالخاصه تورك طانير ، اوفى تورك بيلير؟ تورك اولديغى بيلمىنه تورك ديمكه تردد ايتك لازمدر . «تردد» دىيورم ؛ چونكه علم مسئله لرنده بردنبره كسوب آتمق دوغرو دكلدر ؛ تحليلى درينلشديرمدكه علمى بىر حقيقتك حقيقى چهره سنى اكثريا كورمه يز . علم ، مطلقا حكملرده تانى واحتياط امر ايدر ؛ نته كيم بىمزمده ده بوتانى نك فائده لى اولديغى شيمدى آكلايه جقسىز .

اوت ، افنديلر ، تورك اولق ايجون «بن توركم !» ديمك وايله حس ايدوب كندى كنديسىنى وايله طانيق برنجى وكافى بىر شرط اولقله برابر بمصاً كندى كنديسنه «تورك» اسمى ويرمه مى اولانلرده حقيقتده «تورك» اولاييلير . مثلاً دها دون ، سرك خوجالريكىزك ، بابالريكىزك چوجوقلق دورنده استانبولده منور بىر شهرلى جمعيتى ايجنده «تورك» سوزى پك آز قوللانيلىردى . او دورك آتلى بىر ميلتېورى ، دها دوغروسى وطنپورى اولان نامق كمال «تورك» كله سنى

قوللانمقدن احتراز ایدر و «عثمانلی» دیردی . بو کتله یی بوندن تام یکریمی سنه اول مشروطیت و حریت هیجانیه جوشدیران ملی شریقلر هپ «عثمانلیجه» ایدی :
«وجدانی معظم اولان عثمانلیلر، بز !»

شرقیسی هپ بر آغزدن تنفی ایتدی کمز زمان عثمانلیق حسیله کو کسمز شیشمر ، کندی کندیمزی «عثمانلی» حس ایتمکدن متولد بر غرورایله جوشاردق . حالبوکه ، تورک یاورولری ، باقیکر ، شیمدی بویکریمی سنه اول « ملی » شرقی اولق اوزره هیجانلرله ترنم ایتدی کمز طاتلی بر حجازکار بسته سنک عثمانلیجه کفته سنی سزه مثال اولارق کوسترمک ایسته دیکم زمان ، حافظه مده آنحق بوتک مصراعک یاشادیغنی کوریورم . و عثمانلیلک مدح و شناسندن عبارت اولان متباقی مصراعلی خاطر لایامیورم . چونکه یکریمی سنه دنبری کچیردی کمز وقوعات ، آرتق بزه عثمانلی دکل ، تورک اولدیغیزی اوکرندی و شیمدی بزه هیجان ویرن ملی شریقلر ، عثمانلی اولدیغیزی دکل ، تورک اولدیغیزی سویله ین ، عثمانلی یی دکل ، تورکی ترنم ایدن شریقلردر .

دیمک اولوبورکه بز آرتق تورکیز . بوکا مقابل اولجه عثمانلی ایدک ؛ آنحق ، یاقین زمانلره قدر کندیلرینی «عثمانلی» عدایده لر ، حتی تورک لکلرینی هیچ خاطر لایمانلر تورک دکلر میدی ؟ هیچ شبهه ایتزسکیزکه او زمان بزردده تورک ایدک ، شو غرق ایله که اوزمانلر تورک اولق دویغوسنی دویماش ، تورکک شعوری وجدانمزه یرلشمه مش ، بونک ایچون بوتون ملی وارلغمز «عثمانلیق» غروری ایله دولش بولونیوردی . تورک اولق ، عثمانلی اولق ، انکلز اولق کندی وارلغنی بر بشری کتله یه سوه سوه باغلامق دیمکدر . اوزمان عثمانلی ایدک ، چونکه باشمزه حاکم اولان عثمان اوغلی سلاله سنک حاکمیتی طاشیمایه ، اونک متحکم وارلنی ایچنده کندیمزی اونک مالی ، ملکی ، اُسیری اوله رق طانمایه آلیشمشقد . عثمانلی اولق ، عثمانلی دولتنک حاکمیتنه باغلامق دیمکدی . حالبوکه صوکره بزده ، دهموقراسی فکرلری ؛ دهموقراتیک دویغولر ان

ساده کندیمزده منحصر دکلدر . بز کندی کندیمزی اوزون زمان « عثمانی »
 حس ایتش اولدیغمز کی ، بزم خالص واوز قاردشلیرمز اولان دیگر بر طاقم
 « تورک » لری « ایرانی - عجم » طایمیش و اونلری حقیر و مستحق کورمکه
 چالیشمیشدر . فی الحقیقه کثیف و استانبول تورکلرینه نسبتله ده چوق خالص
 و صوقا تیلهدق ، هنوز عشرت حالنده یاشایان تورکلردن مرکب آذری تورکلری ایله
 عمومیت اعتباریله مملکتهمزده « عجم » دیه کندیلریله - یوره ک پارچالیه جق بر درجه ده
 اولوق اوزره - « آشکچی عجم » دیه آلا ی ایدیلر لر . یاقین زمانلره قدر همان
 عمومک اشتراک ایتدیکی بوروایت طرزی حتی بوکون بیله یاشیور . برطاقم مجموعه لرده
 هر کسی کولدرورمک ایچون یاراتیلش بر « مشهدی » تیپ واردر که بو خالص
 برتورک تیپدر ؛ بوتپی یاراتان ده ، مع الاسف ، مملکتک منورزمه سنه منسوبدر .
 حالبوکه ، افندیلر ، بو « مشهدی » ده تورکدر ، اصلا عجم تورکدن غیری برملته منسوب
 دکلدر . سزه بوملی دویغو و ملی شعور مسئله سی داها ای آکلاته جنی ایچون شونی ده
 علاوه ایده جکم که آذری تورکلری آراسنده ده ، عینی ایله بزده اولان جریان کوزمه
 چاربار . ایران ایچنده یاشایان تورکلرک منورلری کندیلرینی اکثر تیله هنوز « ایرانی »
 حس و بونکه افتخار ایده لر . حالبوکه قافقاسیاده یاشایان آذریلر ، کندیلرینی
 اوزون زمان « ایرانی » حس ایتدکن صوکره چوقدن بری آرتق تورک اولارق
 اعلان ایله مشلدر . بر قافقاس تورکی بر تورکیا تورکی کوردیکی زمان « قاردهش » دیه
 کوزلری یاشلرله دولارق بوینه آتیلر و اوکا حقیقی بر قاردهش کی صاریلر ؛
 (ایشته بز) بوراده بر قسم عقلامزک « عجم » دیه تحقیر ایتدیکی تورکلرده اکثر تیله
 بوتورکلردر !

دها فضله ایضاحاته لزوم کورمیورم ؛ سزه بومثاللرله خیلی شیلر آکلاتمش

تورک تاریخی تدوین ایتمک، بوتاریخی جانلی برصورتده آکلامق و آکلامق
ایچون اوچ اساسی عنصرک تثبیتی لازمدیر: اولاً، زمان اعتباریله تورک تاریخنک
مبدأ و منتهاسی؛ ثانیاً تورک تاریخنک صحنهسی اولان جغرافی محیط؛ ثالثاً تورک نامی
ایله یاد ایدیلن بشری کتله نك هانکی کتله اولدیغنک تثبیتی و تعیینی ... بو اوچ
مسئله نی بودرسده برخیلی تحلیل ایتدک؛ شیمدی سزه آرتق قرار ویره بیلیرزکی
کلیرسه ده عجله ایتمه لم. کله جک درسه، ملیت بختی اوزرنده برآز ده ایشاحات
ویردکن صوکره بو اوچ سوآله بردن جواب ویره جکنز.

محمی الدین

